

การเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุของข้าราชการครู

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการวิจัยครั้งนี้ คือ การศึกษาการเลื่อนชั้นทางสังคมของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยม ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจะศึกษาการเลื่อนชั้นทางสังคมทั้ง ๒ แบบคือ

๑. การเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงชีวิตการทำงาน ซึ่งในการศึกษาในที่นี้คือการเลื่อนตำแหน่งจากครูวิชาการมาเป็นครูบริหาร

๒. การเลื่อนชั้นทางสังคมในระหว่างรุ่นอายุ คือ ความแตกต่างระหว่างอาชีพลูกกับอาชีพพ่อ ซึ่งในการศึกษาจะหมายถึง การเปรียบเทียบตำแหน่งและสถานภาพอาชีพครูกับตำแหน่งและสถานภาพทางอาชีพของพ่อ ถ้าอาชีพครูถูกจัดอันดับไว้สูงกว่าเท่ากันหรือต่ำกว่าอาชีพของพ่อ ก็แสดงว่าครูซึ่งเป็นลูกได้เลื่อนชั้นทางสังคมของตนให้สูงขึ้น คงเดิมหรือต่ำกว่าพ่อแล้วแต่กรณี

การศึกษาครั้งนี้มุ่งที่จะค้นหาปัจจัยสำคัญที่กำหนดการเลื่อนชั้นทางสังคมของข้าราชการครูทั้ง ๒ ประเภทดังกล่าวข้างต้นว่ามีอะไรบ้าง ทั้งนี้โดยจะศึกษาถึงอิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครูเองและพ่อแม่ของครูกวญ โดยมีสมมติฐานดังนี้

๑. ระดับการศึกษาจะมีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นทางสังคมของครู
๒. สถานภาพสมรสจะมีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นทางสังคมของครู
๓. จำนวนบุตรจะมีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นทางสังคมของครู
๔. ขนาดครอบครัวพ่อแม่จะมีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นทางสังคมของครู

๕. ระเบียบการศึกษาของพ่อแม่จะมีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นทางสังคมของครู
๖. ลักษณะอาชีพของพ่อแม่จะมีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นทางสังคมของครู
๗. ระเบียบรายได้ของพ่อแม่จะมีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นทางสังคมของครู

สำหรับความหมายและรายละเอียดของสมมติฐานแต่ละข้อได้กล่าวไว้แล้วในบทก่อน การศึกษาวิจัยการเลื่อนชั้นทางสังคมของข้าราชการครูในบทนี้ จะศึกษาเฉพาะการเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุ ส่วนการศึกษาการเลื่อนชั้นทางสังคมในระหว่างรุ่นอายุ โดยจะหาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลทางสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่กับการเลื่อนชั้นทางสังคมของข้าราชการครูจะกล่าวในบทต่อไป

อนึ่ง การวิจัยเรื่องการเลื่อนชั้นทางสังคมของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาตัวอย่างของชนชั้นกลาง ครูส่วนใหญ่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นขอแตกต่างที่ขบจากข้อมูลเพียงเล็กน้อย ก็อาจจะใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงในการศึกษาครั้งนี้ได้

การเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุของข้าราชการครู

๑. ระเบียบการศึกษาน่าจะมีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นทางสังคมของครู

จากแนวความคิดทางทฤษฎีและผลงานวิจัยที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่าระเบียบการศึกษาของบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นทางสังคม กล่าวคือผู้ที่เลื่อนชั้นทางสังคมสูงขึ้นจะมีสัดส่วนของผู้ที่มีการศึกษาระดับที่สูงกว่า และจากการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา ก็แสดงให้เห็นว่าโอกาสทางการศึกษา มีส่วนสนับสนุนใหญ่ที่ใ้รับการศึกษาคือ เลื่อนชั้นทางสังคมสูงขึ้น โดยเฉพาะในประเทศอุตสาหกรรม ซึ่งจะวัดได้จากความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ผู้ที่ใ้รับการศึกษาระดับสูง

ก็มีโอกาสที่จะทำงานในระดับสูงคือ งานทางด้านปฏิบัติวิชาชีพและบริหารได้มากกว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษาค่ากว่าหรือน้อยกว่า

จากข้อมูล (ตารางที่ ๕) แสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาครั้งแรก ที่เริ่มเข้าสู่แรงงาน ในกลุ่มครูบริหารและกลุ่มครูวิชาการอยู่ในระดับเดียวกัน กล่าวคือ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้ง ๒ กลุ่ม ส่วนการศึกษาในระดับต่ำสุดคือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ซึ่งมีอยู่เพียงเล็กน้อย ดังนั้นจึงได้นำเอาระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของครูทั้ง ๒ กลุ่ม ในขณะที่ตอบแบบสอบถามมาศึกษาว่าจะพบข้อแตกต่างหรือไม่ ซึ่งจากตารางที่ ๑๑ พบว่าครูบริหารได้ศึกษาต่อเพิ่มมากขึ้น และมีการศึกษาระดับต่ำสุดคือ ระดับอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ ๒๐ ระดับปริญญาตรีมีเป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗๒ และที่น้อยที่สุดคือในระดับปริญญาโทมีร้อยละ ๘ (ส่วนใหญ่พบว่าเป็นผู้บริหารระดับสูงสุดของโรงเรียน) ส่วนในกลุ่มครูวิชาการพบว่า ครูที่จบระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ยังคงมีอยู่รวมกัน คิดเป็นร้อยละ ๔.๕ ในระดับอนุปริญญา มีร้อยละ ๒๖ และระดับปริญญาตรีมีมากที่สุด คือร้อยละ ๖๕ และในระดับปริญญาโทมีร้อยละ ๔.๕ ซึ่งน้อยกว่าในกลุ่มครูบริหาร จากข้อมูลพอสรุปได้ว่าครูบริหารมีระดับการศึกษาชั้นในอัตราส่วนที่มากกว่าครูวิชาการ โดยเฉพาะในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท

^๑ Seymour Martin Lipset and Reinhard Bendix, Social Mobility in Industrial Society, p. 91.

ตารางที่ ๑๑ ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด จำแนกตามประเภทของครู (อัตราส่วน รอย)

ระดับการศึกษา ชั้นสูงสุด	ประเภทของครู	
	บริหาร	วิชาการ
ม.ศ. ๓	๐	๐.๕
ม.ศ. ๔,๕,๖	(๐)	(๑)
อนุปริญญา	๒๐	๙๖.๐
ปริญญาตรี	๗๒ (๗๒)	๖๕.๐ (๑๓๐)
ปริญญาโท	๘ (๘)	๘.๕ (๘)
รวม	๑๐๐ (๑๐๐)	๑๐๐ (๒๐๐)

ตัวเลขในตารางที่ ๑๒ แสดงให้เห็นว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสศึกษาต่อขั้นสูงขึ้นไป จึงจะเห็นได้ว่าครูบริหาร มีการศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ ๕๕ และร้อยละ ๗ ตามลำดับ ส่วนในกลุ่มครูวิชาการ ในระหว่างการทำงานได้ศึกษาต่อในประเทศ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๕ และศึกษาต่อต่างประเทศ มีเพียงร้อยละ ๒.๕ การศึกษาต่อนั้นมีทั้งการเรียนเพื่อเพิ่มความรู้และการเพิ่มวุฒิทางการศึกษา ส่วนครูที่ไม่ได้ศึกษาต่อหรืออบรมเพิ่มเติมความรู้ในกลุ่มครูบริหารมีร้อยละ ๒๘ และในกลุ่มครูวิชาการ มีร้อยละ ๘๘.๕

ตารางที่ ๑๒ การศึกษาและอบรมในระหว่างการทำงาน จำแนกตามประเภทของ
ครู (อัตราส่วนร้อย)

การศึกษาและอบรม ในระหว่างการทำงาน	ประเภทของครู	
	บริหาร	วิชาการ
ไม่ศึกษาต่อ	๒๘ (๒๘)	๔๘.๕ (๔๘)
ศึกษาต่อในประเทศ	๕๘ (๕๘)	๓๘.๕ (๓๘)
ศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ	๗ (๗)	๒.๕ (๕)
อบรมทางวิชาการ	๖ (๖)	๘.๕ (๑๗)
รวม	๑๐๐ (๑๐๐)	๑๐๐ (๒๐๐)

การที่ความขอมูลจากตารางดังกล่าวข้างต้น พบว่าในกลุ่มครูบริหารมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ ๘๐ คือตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปจนถึงระดับปริญญาโท ซึ่งมากกว่ากลุ่มครูวิชาการประมาณ ร้อยละ ๑๐ และครูบริหารมีการศึกษาเพิ่มเติมทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ประมาณร้อยละ ๖๖ ส่วนในกลุ่มครูวิชาการมีการศึกษาเพิ่มเติมประมาณร้อยละ ๔๒ จะเห็นได้ว่าอัตราส่วนของการศึกษาเพิ่มเติมของครูบริหารมากกว่าครูวิชาการ ร้อยละ ๒๔ ทั้งนี้อาจให้เหตุผลได้ว่าครูบริหารส่วนใหญ่มีพอที่มีอาชีพรับราชการ (ตารางที่ ๕) และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการไทยของ ดร.ลิขิต วีระเวทิน ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ก็แสดงว่าพอที่มีอาชีพรับราชการก็มักจะสนับสนุนและส่งเสริมให้ลูกทำงานราชการและพยายาม

ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งสูง ๆ ในวงราชการเพื่อเลื่อนสถานภาพตนเองให้สูงขึ้น นอกจากนี้
 นี้ปริญญายังเป็นสิ่งสำคัญมากในการทำงานราชการในตำแหน่งสูง ๆ ดังนั้นจึงปรากฏ
 ว่าครูบริหารส่วนใหญ่มีการศึกษาเพิ่มเติมความรู้ทางวิชาการเป็นจำนวนมาก เราจึง
 พอสรุปได้ว่าการศึกษาเพิ่มเติมในระหว่างการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการ
 เลื่อนขั้นทางสังคมของครู

ตารางที่ ๑๓ สถานภาพของครูจำแนกตามภาวะการศึกษาในระหว่างการทำงาน

ภาวะการศึกษา ระหว่างการทำงาน	สถานภาพครู		รวม
	ครูบริหาร	ครูวิชาการ	
ไม่ศึกษาต่อ	๒๘	๔๔	๑๒๓
ศึกษาต่อ	๖๖	๘๔	๑๕๐
รวม	๙๔	๑๒๘	๒๒๒

หมายเหตุ จำนวนเต็มของครูไม่ครบ ๓๐๐ เพราะไม่รวมครูที่ทำกรอบรมทาง
 วิชาการ ทั้งในกลุ่มครูบริหารและครูวิชาการ

$$\chi^2 = ๑๔.๓๕, \quad \alpha = .๐๕$$

จากการทดสอบทางสถิติด้วย χ^2 -test พบว่าการศึกษาเพิ่มเติม
 ในระหว่างการทำงานกับสถานภาพการเป็นครูบริหารและครูวิชาการ มีนัยสำคัญที่

$$\alpha = .๐๕$$

จากการศึกษาดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า สมมติฐานในข้อที่ว่าระดับการศึกษา
 นำจะมีความสัมพันธ์กับการเลื่อนขั้นทางสังคมในรุ่นอายุของข้าราชการครู ได้รับการ
 สนับสนุน โดยอาศัยวิธีการทางสถิติอย่างง่าย

๒. สถานการณ์สมมติจะมีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นทางสังคม

ของครู

ข้อมูลจากตารางที่ ๓ แสดงให้เห็นว่า ครูบริหารและครูวิชาการ มีร้อยละ ๒๕ กลุ่มครูวิชาการมีร้อยละ ๕๔ ที่แต่งงานแล้ว จะเห็นได้ว่าครูบริหารมีอัตราส่วนในการแต่งงานสูงกว่าครูวิชาการ ประมาณร้อยละ ๗ ซึ่งแสดงว่าการแต่งงานของครูมิได้เป็นอุปสรรคต่อการเลื่อนตำแหน่งจากครูวิชาการมาเป็นครูบริหาร

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การเป็นโสดหรือแต่งงานไม่มีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุของครู

๓. จำนวนบุตรจะมีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นทางสังคมของครู

ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำเอาจำนวนบุตรมาพิจารณาด้วย เพื่อที่ว่าจำนวนบุตรที่แตกต่างกันของครูบริหารและครูวิชาการที่ตกเป็นตัวอย่าง จะมีผลต่อการเลื่อนชั้นทางสังคมหรือไม่ในสังคมไทย ทั้งนี้เนื่องจากผลงานวิจัยของชาวต่างประเทศได้แสดงข้อขัดแย้งไว้ ดังเช่นการศึกษาในออสเตรเลียพบว่า ภาวะการเจริญพันธุ์ในหมู่พวกที่มีการเลื่อนชั้นทางสังคมเหมือนกับพวกที่ไม่ได้เลื่อนชั้น สำหรับครูบริหารที่แต่งงานแล้วพบว่าส่วนใหญ่มีบุตรไม่เกิน ๒ คน (ตารางที่ ๔) คือประมาณร้อยละ ๕๔ ส่วนในกลุ่มครูวิชาการก็พบลักษณะเช่นเดียวกัน คือส่วนใหญ่มีบุตรไม่เกิน ๒ คน เป็นจำนวนมากที่สุด ประมาณร้อยละ ๕๖ จึงได้ว่ามีบุตรน้อยทั้ง ๒ กลุ่ม และจากข้อมูลดังกล่าวนี้เอาที่แสดงว่าจำนวนบุตรมิได้มีอิทธิพลต่อโอกาสในการเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุของครู

การที่ผลวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับการเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุของข้าราชการครูและจำนวนบุตรก็ไม่มีอิทธิพลต่อการเลื่อนชั้นทางสังคมของข้าราชการครูเช่นเดียวกัน อาจเป็นเพราะการศึกษาข้าราชการครู ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นระดับชนชั้นกลาง ความแตกต่างในเรื่องรูปแบบของครอบครัว และจำนวนบุตรมีน้อยมาก ดังเช่นผลงานวิจัยของ ควงทิพย์ เรืองสุริยพงศ์^๑ ที่ศึกษาเรื่อง ครอบครัวและเครือญาติในเคหะชุมชน คลองจั่นในปี ๒๕๒๑ ซึ่งเป็นชุมชนของชนชั้นกลาง ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบของครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว คือประกอบด้วยพ่อแม่ลูก ประมาณร้อยละ ๕๕ และเมื่อรวมญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย ก็มีประมาณร้อยละ ๕๔ และकुสมรสส่วนใหญ่มีบุตรไม่เกิน ๔ คน ถึงร้อยละ ๕๔ และจำนวนบุตรโดยเฉลี่ยต่อครอบครัวเท่ากับ ๒.๔ นอกจากนี้อาจเนื่องมาจากการที่ครูใช้เวลาในการศึกษาจนถึงระดับปริญญาจึงแต่งงานเมื่อมีอายุมากพอสมควร และด้วยเหตุที่ว่าครูเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง รู้จักวิธีคุมกำเนิด และสามารถมองเห็นใ้ความการมีบุตรมากเป็นภาระและไม่อาจเลี้ยงดูให้ดีได้เท่าที่ควร รวมทั้งสภาพการทำงานที่ไม่อำนวยในการที่จะมีบุตรมากอีกต่อไป

๔. ขนาดครอบครัวพ่อแม่จะมีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นทางสังคม

ของครู

ขนาดครอบครัวในที่นี้หมายถึง จำนวนพี่น้องของครูว่าจะมีผลต่อการเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุหรือไม่เพียงไร ซึ่งในการพิสูจน์สมมติฐานในข้อนี้ได้ตั้งเกณฑ์ไว้ว่า

^๑ ควงทิพย์ เรืองสุริยพงศ์, "ครอบครัวและเครือญาติในเคหะชุมชนคลองจั่น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑), หน้า ๒๘, ๓๑.

๑. จำนวนพี่น้องมาก หรือครอบครัวขนาดใหญ่ หมายถึง จำนวน
พี่น้องของครู ตั้งแต่ ๕-๑๕ คน

๒. จำนวนพี่น้องปานกลาง หรือครอบครัวขนาดปานกลาง หมายถึง
ถึง จำนวนพี่น้องของครู ตั้งแต่ ๕-๘ คน

๓. จำนวนพี่น้องน้อย หรือครอบครัวขนาดเล็ก หมายถึง จำนวน
พี่น้องของครู ตั้งแต่ ๑-๔ คน

จากผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวมาแล้วในบทก่อน ๆ แสดงให้เห็นว่าขนาดของครอบครัวที่แตกต่างกันมีผลทำให้การเลื่อนชั้นทางสังคมแตกต่างกันไปด้วย กล่าวคือ ครอบครัวขนาดเล็ก ย่อมมีโอกาสที่จะส่งเสริมให้ลูก ๆ มีโอกาสที่จะเรียนอยู่ในสถาบันการศึกษาได้เป็นระยะเวลา นานกว่าครอบครัวขนาดใหญ่ ที่มีทรัพยากรอยู่ในระดับเดียวกัน การศึกษาที่ได้รับจะช่วยให้เขามีโอกาสในการประกอบอาชีพทางด้านปฏิบัติวิชาชีพและบริหารได้ ซึ่งเท่ากับได้มีโอกาสเลื่อนชั้นทางสังคมสูงขึ้นได้

การวิจัยเรื่องการเลื่อนชั้นทางสังคม โดยจะคู่อิทธิพลของขนาดครอบครัว (จำนวนพี่น้อง) ว่าจะมีหรือไม่ ให้นำเอาช่วงอายุของครูมาประกอบการพิจารณา ซึ่งพบว่า ในช่วงอายุ ๓๐ - ๓๙ ปี ครูบริหารมีพี่น้องอยู่ระหว่าง ๑-๔ คน เป็นจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ ๕๑ ส่วนครูวิชาการมีพี่น้องอยู่ระหว่าง ๕ - ๘ คนเป็นจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ ๔๔ ในช่วงอายุ ๔๐ - ๔๙ ปี ทั้งครูบริหารและครูวิชาการมีพี่น้องอยู่ระหว่าง ๕ - ๘ คนเป็นจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ ๕๘ ในกลุ่มครูบริหารและร้อยละ ๕๘ ในกลุ่มครูวิชาการ และในช่วงอายุสุดท้ายคือ ๕๐ - ๕๙ ปี ครูบริหารและครูวิชาการ มีพี่น้องอยู่ระหว่าง ๕ - ๘ คน เป็นจำนวนมากที่สุดเช่นเดียวกัน คือร้อยละ ๔๔ ในกลุ่มครูบริหาร และร้อยละ ๔๕ ในกลุ่มครูวิชาการ

เมื่อหาค่าเฉลี่ยในแต่ละช่วงอายุและในแต่ละกลุ่ม ปรากฏว่าในช่วง
อายุ ๓๐ - ๓๕ ปี ครูบริหารมีพี่น้องโดยเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๗ ครูวิชาการมีพี่น้องโดย
เฉลี่ยเท่ากับ ๕.๕ ในช่วงอายุ ๔๐ - ๔๕ ปี ครูบริหารมีพี่น้องโดยเฉลี่ยเท่ากับ
๖.๐ ซึ่งเท่ากับกลุ่มครูวิชาการ และในช่วงอายุมากที่สุดคือ ๕๐ - ๕๕ ปี ครูบริหารมี
พี่น้องโดยเฉลี่ยเท่ากับ ๕.๓ และครูวิชาการมีพี่น้องโดยเฉลี่ยเท่ากับ ๖.๐ และ
เมื่อรวมทุกกลุ่มอายุแล้ว ก็พบว่าครูบริหารมีพี่น้องโดยเฉลี่ยเท่ากับ ๕.๕ และกลุ่มครู
วิชาการมีพี่น้องโดยเฉลี่ยเท่ากับ ๕.๗ ดังรายละเอียดในตารางที่ ๑๔

ตารางที่ ๑๔ สถานภาพของครูจำแนกตามจำนวนพี่น้องและช่วงอายุของครู
(อัตราส่วนร้อย)

จำนวนพี่น้อง	สถานภาพครู		รวม
	ครูบริหาร	ครูวิชาการ	
<u>I</u> <u>ช่วงอายุ</u> <u>๓๐-๓๙</u>			
๑ - ๔	๕๑.๕ (๑๗)	๓๙.๑ (๕๒)	๙๐.๖ (๖๙)
๕ - ๘	๔๒.๔ (๑๔)	๔๙.๖ (๖๖)	๙๒.๐ (๘๐)
๙ - ๑๕	๖.๑ (๒)	๑๑.๓ (๑๕)	๑๗.๔ (๑๗)
รวม	๑๐๐ (๓๓)	๑๐๐ (๑๓๓)	๒๐๐ (๑๖๖)
กาเฉลี่ย	๔.๗	๕.๕	๕.๑
<u>II</u> <u>๔๐-๔๙</u>			
๑ - ๔	๒๙.๓ (๑๗)	๓๕.๗ (๒๐)	๖๕.๐ (๓๗)
๕ - ๘	๕๘.๖ (๒๔)	๔๘.๒ (๒๗)	๑๐๖.๘ (๖๑)
๙ - ๑๕	๑๒.๑ (๗)	๑๖.๑ (๘)	๒๘.๒ (๑๕)
รวม	๑๐๐ (๕๘)	๑๐๐ (๕๕)	๒๐๐ (๑๑๒)
กาเฉลี่ย	๖.๐	๖.๐	๖.๐

ตารางที่ ๑๔ ทอ

จำนวนพี่น้อง	สถานภาพครู		รวม
	ครูบริหาร	ครูวิชาการ	
<u>ช่วงอายุ</u>			
<u>๕๐-๕๔</u>			
๑ - ๔	๔๔.๔ (๔)	๓๖.๔ (๔)	๘๐.๐ (๘)
๑ - ๘	๔๔.๔ (๔)	๔๕.๕ (๕)	๘๙.๐ (๙)
๘ - ๑๕	๑๑.๑ (๑)	๑๘.๑ (๒)	๒๙.๐ (๓)
รวม	๑๐๐ (๘)	๑๐๐ (๑๑)	๑๐๐ (๒๐)
<u>คาเฉลี่ย</u>	๕.๓	๖.๐	๕.๗
<u>รวมทุกอายุ</u>			
๑ - ๔	๓๘ (๓๘)	๓๘ (๓๖)	๓๘ (๑๑๔)
๕ - ๘	๕๒ (๕๒)	๔๘ (๔๘)	๕๐ (๑๕๐)
๘ - ๑๕	๑๐ (๑๐)	๑๓ (๒๖)	๑๒ (๓๖)
รวม	๑๐๐ (๑๐๐)	๑๐๐ (๒๐๐)	๑๐๐ (๓๐๐)
<u>คาเฉลี่ย</u>	๕.๕	๕.๗	๕.๖

จากตารางที่ ๑๔ ให้นำเอาช่วงอายุของครูเข้ามาประกอบการพิจารณาด้วย เพื่อความเข้าใจที่แตกต่างกัน จะมีผลทำให้ข้อมูลที่ได้แตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งปรากฏว่าในระดัขช่วงอายุ ๓๐ - ๓๙ ปี มีชื่อแตกต่างไปจากช่วงอายุอื่น ๆ กล่าวคือ ครูบริหารที่อยู่ในช่วงอายุ ๓๐ - ๓๙ ปี มีพี่น้องอยู่ระหว่าง ๑ - ๔ คน เป็นจำนวนมากที่สุด ซึ่งถือได้ว่าครูบริหารส่วนใหญ่ในช่วงอายุนี้มาจากครอบครัวขนาดเล็ก ส่วนครูวิชาการที่อยู่ในช่วงอายุเดียวกันนี้ มีพี่น้องอยู่ระหว่าง ๕ - ๘ คน เป็นจำนวนมากที่สุด ซึ่งถือได้ว่าครูวิชาการส่วนใหญ่ในช่วงอายุนี้มาจากครอบครัวขนาดปานกลาง สำหรับในช่วงอายุที่มากขึ้นคือ ๔๐ - ๔๔ ปี และ ๕๐ - ๕๔ ปี พบว่าครูบริหารและครูวิชาการที่เป็นตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้มีพี่น้องอยู่ระหว่าง ๕ - ๘ คน ในอัตราส่วนที่มากที่สุด

อนึ่ง การที่ข้อมูลปรากฏออกมาในลักษณะเช่นนี้ อาจให้เหตุผลได้ว่า ในสังคมไทยปัจจุบัน กำลังเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ความต้องการผู้ที่มีความรู้สูง ผู้เชี่ยวชาญ มีมากขึ้นในวงงานอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะอาชีพครู การเข้าทำงาน ใ้กำหนดวุฒิการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงเพื่อเข้าทำงานก็มีโอกาสจะเลื่อนตำแหน่งไ้รวดเร็ว ดังเช่นผลวิจัยของ ดร.ลิขิต ชีระเวคิน ที่กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า ผู้ที่มีอายุน้อยอาจเลื่อนตำแหน่งไ้เร็ว ถ้าหากมีระดับการศึกษาสูงหรือจบจากต่างประเทศ และการที่ครูที่มาจากครอบครัวขนาดเล็กได้เลื่อนตำแหน่งเป็นครูบริหารตั้งแต่อายุยังน้อย ก็อาจจะเป็นเพราะความไ้เปรียบทางสถานภาพเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวขนาดเล็ก ที่ทรัพยากรไม่ถูกแบ่งออกเป็นหลายส่วน ดังเช่นครอบครัวขนาดใหญ่ที่มีพี่น้องมาก ๆ พอแม่จึงสามารถส่งเสริมและสนับสนุนลูกให้มีโอกาสในชีวิตที่ดีกว่า และเมื่อลูกเข้าสู่แรงงานมีรายได้และไม่จำเป็นต้องพึ่งพาครอบครัวหรือสงเสียนอง ๆ (ครูประมาณครึ่งหนึ่งที่เป็ตัวอย่างในการศึกษานี้ เป็นบุตรคนที่ ๑ และคนที่ ๒ ของครอบครัว) ทำให้มีโอกาสการเรียนต่อหรือเพิ่มเติมความรู้ความสามารถของตนเอง จึงมีโอกาสเลื่อนตำแหน่งมา

เป็นครูบริหารตั้งแต่อายุยังน้อย ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าในช่วงอายุครู ๓๐ - ๓๙ ปี ขนาดครอบครัวมีอิทธิพลต่อโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งจากครูวิชาการมาเป็นครูบริหารหรือเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุได้

ส่วนในช่วงอายุครูตั้งแต่ ๔๐ - ๔๙ ปี และ ๕๐ - ๕๙ ปี ขนาดครอบครัวมิได้มีผลต่อการเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุ ซึ่งอาจเป็นเพราะสังคมไทยสมัยก่อนนิยมมีบุตรมาก และไม่รู้จักวิธีการคุมกำเนิด หรือวางแผนครอบครัว จึงมีครอบครัวขนาดใหญ่ การเลื่อนตำแหน่งในสมัยนั้นก็ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บังคับบัญชาเป็นหลัก และในระบบราชการก็มักจะยึดระบบอาวุโส และระดับตำแหน่งเป็นสำคัญ จึงจะเห็นได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบระดับตำแหน่งระหว่างครูบริหารและครูวิชาการในช่วงอายุตั้งแต่ ๔๐ ปีขึ้นไป พบว่าครูบริหารมีระดับตำแหน่งตั้งแต่ พชช ๕ ถึง พชช ๙ คิดเป็นร้อยละ ๘๑ ขณะที่ครูวิชาการมีระดับตำแหน่งตั้งแต่ พชช ๕ ถึง พชช ๖ คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖ (ไม่ปรากฏระดับ พชช ๙) ดังรายละเอียดในตารางที่ ๑๕

ตารางที่ ๑๕ ระดับพชชของข้าราชการครู จำแนกตามประเภทของครู (อัตราส่วน ร้อย)

ระดับพชชของ ข้าราชการครู	ประเภทของครู	
	บริหาร	วิชาการ
พชช ๓	๓.๐ (๒)	๑๐.๕ (๓)
พชช ๔	๖.๐ (๔)	๑๔.๘ (๑๐)
พชช ๕	๔๓.๒ (๒๘)	๕๘.๓ (๔๐)
พชช ๖	๔๑.๘ (๒๘)	๑๔.๘ (๑๐)
พชช ๗	๖.๐ (๔)	๐ (๐)
รวม	๑๐๐ (๖๗)	๑๐๐ (๖๗)

และเมื่อรวมทุกอายุแล้ว ปรากฏว่าทั้งครอบครัวและครูวิชาการ มีที่
 นอนอยู่ระหว่าง ๕ - ๘ คน หรือโดยเฉลี่ยเท่ากับ ๕.๕ ในกลุ่มครอบครัวและ ๕.๗
 ในกลุ่มครูวิชาการ จึงสรุปได้ว่าทั้งครอบครัวและครูวิชาการ มีครอบครัวอยู่ในระดับ
 ปานกลางทั้ง ๒ กลุ่ม ดังนั้นโดยส่วนรวมจึงกล่าวได้ว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างขนาด
 ครอบครัว พ่อแม่กับการเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุของครู

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้นำเอาปัจจัยทางสถานภาพเศรษฐกิจและสัง-
 คมของพ่อแม่มาพิจารณาด้วยว่าจะมีอิทธิพลต่อการเลื่อนชั้นทางสังคมของครูในรุ่นอายุ
 หรือไม่

๕. ระดับการศึกษาของพ่อแม่ น่าจะมีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้น ทางสังคมของครู

ระดับการศึกษาของพ่อแม่ นับว่ามีความสัมพันธ์ต่อการเลื่อนชั้นทางสังคม
 ในแง่ที่ว่า พ่อแม่ที่มีการศึกษาสูงก็มักจะส่งเสริมและสนับสนุนลูกทางด้านการศึกษาและ
 การศึกษาที่ลูกได้รับนี้เองจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเลื่อนสถานภาพของตนให้สูงขึ้น
 ถึงแม้ว่าระดับการศึกษาของพ่อแม่จะมีได้เป็นปัจจัยเหตุโดยตรง แต่ก็นับได้ว่ามีอิทธิ-
 พลอย่างสำคัญในช่วงแรกของการศึกษาของลูก ที่จะช่วยเป็นพื้นฐานให้ลูกได้มีโอกาส
 เลื่อนตำแหน่งในสังคมได้ในระยะต่อมา

จากข้อมูล (ตารางที่ ๖,๗) แสดงให้เห็นระดับการศึกษาของพ่อแม่ใน
 กลุ่มครอบครัวและครูวิชาการ ซึ่งตีความได้ว่า พ่อแม่ครอบครัวและครูวิชาการมี
 ระดับการศึกษาที่ใกล้เคียงกันมาก แทบจะไม่แตกต่างกันเลย กล่าวคือ พ่อของครู
 ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปานกลาง คือระดับมัธยม เป็นจำนวนมากที่สุด ประ-
 มาณร้อยละ ๔๐ ในกลุ่มพ่อครอบครัว และประมาณร้อยละ ๔๕ ในกลุ่มพ่อครูวิชา
 การ ส่วนในกลุ่มแม่ครูวิชาการพบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับต่ำ คือ ป.๔ ลงมา

เช่นเดียวกับแม่ครูบริหาร ประมาณร้อยละ ๕๘.๕ ในกลุ่มแม่ครูวิชาการ และร้อยละ ๖๕ ในกลุ่มแม่ครูบริหาร เมื่อพิจารณาการศึกษาทั้งคู่ ก็ปรากฏว่าพอแม่ครูทั้ง ๒ กลุ่ม สำเร็จการศึกษาในระดับค่า เป็นจำนวนมากที่สุด ระดับปานกลางรองลงมา และระดับสูงคือในระดับอนุปริญาขึ้นไปมีน้อยที่สุด

นอกจากนี้ในการศึกษา ได้นำเอาจำนวนปีการศึกษาของพ่อแม่ทั้ง ๒ กลุ่มมาศึกษา พบว่าพอแม่ครูบริหารและครูวิชาการสำเร็จการศึกษาในระดับปานกลางมากที่สุด คือร้อยละ ๔๕ ในกลุ่มพอแม่ครูบริหาร และร้อยละ ๔๓ ในกลุ่มพอแม่ครูวิชาการ และที่น้อยที่สุดคือระดับการศึกษาชั้นสูงสุด คือร้อยละ ๑๔ ในกลุ่มพอแม่ครูบริหาร และร้อยละ ๑๘.๕ ในกลุ่มพอแม่ครูวิชาการ

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการศึกษาของพ่อแม่เพียงอย่างเดียว ไม่ได้มีผลต่อการเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุของครู อาจจะมีปัจจัยอื่น ๆ ที่สนับสนุนต่อการเลื่อนตำแหน่งจากครูวิชาการมาเป็นครูบริหาร ซึ่งการศึกษาคั้งนี้อาจจะไปไม่ถึงปัจจัยเหล่านั้น

๖. ลักษณะอาชีพของพ่อแม่ น่าจะมีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นทางสังคมของครู

จากข้อมูล (ตารางที่ ๘, ๙) แสดงให้เห็นว่าโดยทั่วไปแล้ว ในกลุ่มพอแม่ครูบริหาร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่ถูกต้องอยู่ในระดับค่าทางสังคม (กลุ่มอาชีพที่ ๔ - ๖ ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในบทที่ ๒) คิดเป็นร้อยละ ๓๑ และเมื่อจำแนกตามประเภทอาชีพแล้ว ปรากฏว่า พอประกอบอาชีพรับราชการมากที่สุด (ร้อยละ ๕๘) รองลงมาคืออาชีพกสิกรรม (ร้อยละ ๒๑) การค้า (ร้อยละ ๑๕) และที่น้อยที่สุดคืออาชีพรับจ้าง (ร้อยละ ๖ เท่านั้น) ส่วนแม่ของครูบริหารส่วนใหญ่มีไคทำงาน มีถึงร้อยละ ๖๓ และที่ทำงานก็ประกอบอาชีพกสิกรรมเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๒๓)

ส่วนในกลุ่มพ่อแม่ครูวิชาการก็พบว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอยู่ในระดับ
 ค่าทางสังคมเป็นจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ ๒๖) เช่นเดียวกับครูบริหาร และเมื่อ
 จำแนกตามประเภทของอาชีพแล้วก็ปรากฏว่าคล้ายคลึงกับพ่อของครูบริหาร คือพ่อครู
 วิชาการประกอบอาชีพรับราชการมากที่สุด (ร้อยละ ๔๖) รองลงมาคือการค้า
 (ร้อยละ ๒๓) กสิกรรม (ร้อยละ ๑๔) และที่น้อยที่สุดคืออาชีพรับจ้าง (ร้อยละ
 ๑๐.๕) ข้อที่น่าสนใจก็คือ พ่อครูวิชาการประกอบอาชีพการค้ามากกว่าพ่อครูบริหาร
 ส่วนแม่ของครูวิชาการส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน (ร้อยละ ๕๑.๕) และแม่ครูวิชาการที่
 ประกอบอาชีพก็ทำอาชีพการค้ามากที่สุด (ร้อยละ ๑๔.๕)

จากข้อมูลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่าพ่อแม่ครูบริหารและพ่อแม่ครูวิชาการ
 ประกอบอาชีพอยู่ในระดับต่ำ คือข้าราชการระดับที่ ๑ ที่ ๒ ธุรกิจการค้าขนาดเล็ก
 กสิกรรม เป็นจำนวนมากที่สุดทั้ง ๒ กลุ่ม และพ่อของครูที่ตกเป็นตัวอย่างทั้ง ๒
 กลุ่มนั้น ประกอบอาชีพรับราชการมากที่สุด ส่วนแม่ก็เป็นแม่บ้านเป็นจำนวนมากที่สุด
 ทั้งในกลุ่มครูบริหารและกลุ่มครูวิชาการ ดังนั้น จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
 ลักษณะอาชีพของพ่อแม่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุของครู

๗. ระดับรายได้ของพ่อแม่ น่าจะมีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นทาง
 สังคมของครู

จากการศึกษาและผลวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พบว่ารายได้ของพ่อแม่
 แม่มีส่วนสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมหรือลดโอกาสของลูก ทางด้านการศึกษาได้ ซึ่งจะ
 มีผลไปถึงโอกาสในชีวิตการทำงานของลูกในอนาคตได้ และโดยทั่วไปแล้วระดับ
 รายได้ของพ่อแม่จะผันแปรไปตามลักษณะอาชีพที่พ่อแม่กระทำอยู่ คือผู้ที่ประกอบอาชีพ
 ที่จัดอยู่ในระดับสูงทางสังคมก็ย่อมจะมีรายได้มากกว่าพ่อแม่ที่ประกอบอาชีพอยู่ในระดับ
 ต่ำทางสังคม ซึ่งเท่ากับจะช่วยให้ลูกมีโอกาสเลื่อนสถานภาพของตนให้สูงขึ้นได้ภายใต้
 รับการสนับสนุนจากพ่อแม่อย่างเต็มที่

จากรายละเอียดในตารางที่ ๑๐ พบว่าพ่อแม่ครูบริหารซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในชั้นสังคมระดับต่ำ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนรวมกันแล้วต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นรายได้ระดับต่ำ เป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๐ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับพ่อแม่ครูวิชาการแล้ว ปรากฏว่ามีอัตราส่วนมากกว่าร้อยละ ๑๖ รายได้ระดับปานกลาง ๓,๐๐๑ - ๖,๐๐๐ บาท ในกลุ่มพ่อแม่ครูบริหารมีร้อยละ ๒๕ ในกลุ่มพ่อแม่ครูวิชาการมีร้อยละ ๓๑ แสดงว่าพ่อแม่ครูวิชาการมีรายได้ระดับปานกลางมากกว่าครูบริหาร ร้อยละ ๖ ส่วนในระดับรายได้มากกว่า ๖,๐๐๐ บาท ขึ้นไปที่ถือว่าเป็นรายได้ระดับสูง ในกลุ่มพ่อแม่ครูบริหารมีร้อยละ ๑๕ ในกลุ่มพ่อแม่ครูวิชาการมีร้อยละ ๒๔ ซึ่งมากกว่าพ่อแม่ครูบริหารประมาณร้อยละ ๙ การที่พ่อแม่ครูวิชาการมีระดับรายได้สูงกว่าพ่อแม่ครูบริหารนั้น อาจให้เหตุผลได้ว่าเป็นเพราะพ่อแม่ครูวิชาการมีอัตราส่วนประกอบอาชีพการค่าเป็นจำนวนมากกว่า ซึ่งอาชีพการค่าก็มักจะทำรายได้ให้กับผู้ประกอบการมากกว่าอาชีพอื่น ๆ อีกประการหนึ่งคือ แม่ของกลุ่มครูวิชาการทำงานประกอบอาชีพมากกว่าแม่ของครูบริหาร เมื่อรวมรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พ่อแม่ครูวิชาการจึงมีรายได้ที่สูงกว่าพ่อแม่ครูบริหาร แต่ก็ยังคงมีลักษณะเหมือนกันคือรายได้ระดับต่ำมีอัตราส่วนเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือระดับปานกลาง และระดับสูงมีน้อยที่สุด ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ระดับรายได้ของพ่อแม่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลื่อนตำแหน่งจากครูวิชาการมาเป็นครูบริหาร หรือการเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุของครู

สรุปได้ว่าการศึกษการเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุของครู ปรากฏว่าปัจจัยทางสังคมคือ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร จำนวนพี่น้องของครู ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการเลื่อนตำแหน่งจากครูวิชาการมาเป็นครูบริหาร นอกจากนี้จากการตรวจสอบอิทธิพลทางสถานภาพเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่ครู โดยการนำเอาตัวแปร ระดับการศึกษา ลักษณะอาชีพ และระดับรายได้ มาศึกษาที่พบว่าปัจจัยดังกล่าวนี้ ไม่มีอิทธิพลต่อการเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุของครู เช่นเดียวกัน

การที่ผลวิจัยปรากฏออกมาในลักษณะเช่นนี้ อาจเป็นเพราะการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาที่เลือกเฉพาะครูโรงเรียนรัฐบาล ในระดับมัธยม และเป็นครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ระดับเดียวกัน ครูเหล่านั้นอยู่ในระดับชั้นสังคมเป็นชนชั้นกลาง ซึ่งมีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมที่คล้ายคลึงกันมาก ข้อมูลจึงปรากฏออกมาในลักษณะที่ไม่ค่อยแตกต่างกัน ดังนั้นการศึกษาคั้งต่อไปควรจะเป็นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างครูโรงเรียนรัฐบาล กับครูโรงเรียนองค์กรการบริหารส่วนจังหวัด (สังกัดกระทรวงมหาดไทย) หรือกับโรงเรียนเอกชน อาจจะพบข้อแตกต่างบาง หรือจะศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับความสามารถส่วนบุคคลเป็นหลักมากกว่าที่จะศึกษาถึงภูมิหลังของพ่อแม่ ดังจะเห็นได้จากผลวิจัยส่วนหนึ่งในการศึกษาคั้งนี้ ที่พบว่าการศึกษาเพิ่มเติมในระหว่างการทำงาน ซึ่งอาจจะเป็นการเพิ่มวุฒิทางการศึกษาหรือไม่เพิ่มก็ได้ เป็นตัวแปรสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นในรุ่นอายุของครู ผู้ที่ได้รับการศึกษาที่ศึกษาหรือสูงกว่า ย่อมมีโอกาสที่จะเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานไปสู่ตำแหน่งสูง ๆ ได้มากกว่า

นอกจากนี้จากแนวความคิดทางทฤษฎี ที่กล่าวถึงวิถีทางแห่งการเลื่อนสถานภาพทางสังคม ที่อาจจะกระทำได้โดยการสร้างความประทับใจ (Impression Management) การศึกษาคั้งนี้ได้ตามถึงสาเหตุที่ครูวิชาการได้เลื่อนมาเป็นครูบริหารว่าเป็นเพราะสาเหตุใด โดยตามครูบริหาร และจากตารางที่ ๑๖ ก็แสดงให้เห็นว่า การเลื่อนตำแหน่งนั้นเป็นเพราะความสามารถในการเข้ากับผู้อื่นได้ซึ่งหมายถึง ทั้งเพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา เป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ รับราชการมานาน ซึ่งก็แสดงว่าอายุเวลาราชการก็มีส่วนสำคัญ ตลอดจนการได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนและผู้บังคับบัญชา ซึ่งเมื่อรวมข้อที่ ๕ และข้อที่ ๑๐ เข้าด้วยกันก็จะเห็นได้ชัดยิ่งขึ้น

ตารางที่ ๑๖ สาเหตุที่ได้ออกจากครูวิชาการมาเป็นครูบริหาร

สาเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
๑. วิชาชีพสูง	๖	๒.๙
๒. เงินเดือนสูง	๑๑	๕.๓
๓. ความรู้สูง	๑๔	๖.๘
๔. ความสามารถในการบังคับบัญชา	๒๒	๑๐.๗
๕. ความสามารถในการเข้ากับผู้อื่น	๔๘	๒๓.๓
๖. ฐานะทางการเงินดี	๔	๓.๙
๗. ชื่อเสียงในวงการศึกษาดี	๔	๓.๙
๘. ไม่มีภาระทางครอบครัวมาก	๒๐	๙.๗
๙. รับราชการมานาน	๔๖	๒๒.๓
๑๐. อื่น ๆ (เพื่อนสนับสนุน หรือ ได้รับการเลือกจากผู้อยู่บังคับบัญชา)	๒๓	๑๑.๒
รวม	๒๐๖	๑๐๐.๐

อนึ่ง การศึกษาการเลื่อนชั้นทางสังคมในรุ่นอายุของครู มิได้ทำการเปรียบเทียบระหว่างอาชีพครั้งแรกที่สุด กับอาชีพปัจจุบัน เพราะพบว่าครูส่วนใหญ่ประมาณ ๙ ใน ๑๐ คน รับราชการครูทันทีหลังจากจบการศึกษา ดังนั้น การศึกษาเปรียบเทียบ เช่นนั้น จึงอาจไม่มีประโยชน์มากนักจึงได้ละเว้นเสีย